

Novi vojaški kazenski red.¹

Dne 1. julija 1914 se uveljavijo nove postave o vojaškem kazenskem redu, in sicer avstrijska, ogrska in bozensko hercegovska postava o vojaškem kazenskem redu za skupno c. in kr. armado, nadalje avstrijski in ogrski vojaški kazenski red za deželno brambo. Dolgo vrsto let je minulo, ko so te nove postave pripravljali, ki so primerne naši dobi. Vse države že imajo času primerne vojaške kazenske postave, razen Danske in Turčije.

Dozdaj se je delila pravica v naši armadi bistveno po določilih sodnega reda, ki ga je izdala se cesarica Marija Terezija, ki je vladala od leta 1740 do leta 1780. Ta kazenski red je določal, da se je moralo razpravljati tajno, pismeno, združeno je bilo sodno postopanje z močjo vojaških poveljnikov. Vojaški sodnik, avditor, je v eni osebi vodil proti obtožencu preiskavo in je sodil, bil je obtožencev tožnik in zagovornik. Izključeno je bilo zagovornišvo po tretjih osebah. »Sodni gospod« (poveljnik) je po svoji previdnosti sestavil sodeče sodišče. Pravno ni bila zajamčena neodvisnost sodnikov in sodišč. Pravna sredstva (pritožbe), s katerimi bi se razsodbe do višje odločitve odgodile, so bila pravzaprav izključena. Priznati se pa mora, da se o pravičnosti in o nepristnosti vojaških sodišč ni dvomilo, ker so tako sodni gospodje, poveljniki, avditorji in člani sodišč običajno resno svoje naloge izvajali, dasi se seveda ne more trditi, da bi ne bilo nikdar nobene pomotne razsodbe, ki jih lahko in jih tudi druge oblasti zagreše. Splošno znano je, da so poslovala kljub pomanjkljivim in zastarelim predpisom stara vojaška sodišča natančno, ker so avditorji izkušali sami tako popraviti, kar je zagrešila zastarelost postave.

Novo postopanje se naslanja na določila civilnih kazenskih postav v državi. Temelji na načelu, da brez tožnika ni sodnika, ločili so sodno oblast od upravne oblasti (poveljstva), postopanje je neposredno, ustno, javno. Ločeno postopajo sodniki, tožniki in za-

govorniki. Prosto se presoja dokazovanje in dopustno je zagovornišvo po tretjih osebah. Vojaška sodišča in vojaški sodniki so neodvisni in podvrženi zgolj postavi. Sodišče, ki sodi, se več ne sestavi na povelje, proti pravno pomotnim sodbam je v najširšem smislu dovoljena in uvedena pritožba.

Po novih postavah se morejo sodni kazni podvržena dejanja kaznovati le temeljem javne obtožbe po določilih kazenskega reda. Izključena je zasebna obtožba, a dosednji slučajji, zaradi katerih so mogli zasebniki tožiti, se obravnavajo zdaj tako, da sme predlagati kaznovanje zasebni tožnik, samo pravice zahtevati kazni nima.

Lažji prestopki, ko se v posameznih slučajjih ne bi moglo razsoditi, da izgubi okrivljeni saržo, se lahko še vedno disciplinarnim potom kaznujejo, ker se je ta način izkazal tudi v starem postopanju in tako postopajo tudi v drugih državah.

Zahtevo za kaznovanje v imenu države stavijo od sodišč ločene tožiteljske oblasti, kakor so za to določena pri civilnih kazenskih sodiščih državna pravdnikstva. Kot generalni vojaški pravnik posluje pri najvišjem vojaškem sodišču in pri najvišjih sodiščih deželnih bramb generalni vojaški pravnik, ki je ministrstvu neposredno podvržen. Pri divizijskih sodiščih zastopajo obtožbo štabni ali višji častniki za pravno službo kot vojaški pravniki, pri brigadnih sodiščih pa častniki vojaškega stanja kot sodnijski častniki. Vojaški pravniki in sodnijski častniki so podvrženi pristojnemu poveljniku, ki jim more ukazati, da stavijo predlog za obtožbo. Drugega vpliva pa poveljnik na sodišče nima, kar dokazuje tudi okolnost, ker se razsodbe ne proglašajo več v imenu sodnega gospoda, marveč v imenu cesarja in kralja.

Vojaško kazensko sodstvo izvajati so poklicana v skupni c. in kr. armadi armadna in mornariška, v obeh dež. brambah pa brambovska sodišča. Brigadna sodišča, mornariška zborna sodišča in brigadna sodišča dež. brambe so podobna civilnim okrajnim sodiščem, sodnim dvorom prve instance, okrajna in deželna sodišča, civilne sodne organizacije odgovarjajo divizijska, admiralska in deželno brambrna divizijska sodišča, najvišjemu sodnemu dvoru pa odgovarjajo najvišji vojaški sodni dvor in oba najvišja sodna dvora deželnih bramb.

Brigadna sodišča tvorijo en stotnik - avditor kot »sodnijska ravnatelj in pa potrebno število sodnikov ali nad-

poročnikov avditorjev, nadalje pisarniško osebje. Divizijsko sodišče je sestavljeno iz enega podpolkovnika ali majorja avditorja, nadalje mu pripada še en major avditor in potrebno število stotnikov in nadporočnikov avditorjev in pisarniško osebje. Najvišjemu vojaškemu sodnemu dvoru predseduje kak višji general vojaškega stanja kot predsednik, podpredsedniki so drugi generalni avditorji kot vodilni senatni predsedniki in senatni predsedniki in polkovniki avditorji kot svetniki. Justični častniki vodijo pri najvišjem sodnem dvoru tajništvo in zapisnike ter pomožna dela.

Brigadna (mornariška, zborna, deželno brambrna brigadna) sodišča poslujejo kot preiskovalna in kakor sodeča sodišča, kadar gre za lahke in srednje prestopke moštva in jih lahko tudi divizijska sodišča uporabljajo kot poizvedovalna sodišča za tiste kazenske slučaje, ki so jih pristojna divizijska sodišča razsojala. Divizijska (admiralitetna - deželno brambrna divizijska) sodišča so preiskovalna in sodeča v vseh slučajjih, ki so odvzeti brigadnim sodiščem in so tudi prizivna sodišča glede na razsodbe brigadnih sodišč. Najvišji sodni (deželno brambrni) dvor razsoja v drugi in v zadnji instanci v slučajjih, če se vloži ničnostna pritožba in o pritožbah proti razsodbam divizijskih sodišč.

Sodeče sodišče je namišljeno kot sodišče prisodnikov in je sestavljeno iz sodnikov po poklicu in iz sodnikov lajkov, ki niso sodniki po poklicu. Sodniki laiki se določijo začetkom vsakega leta, da je tako zajamčena nepristranost pri sestavi sodnega dvora. Sodeče sodišče prve instance se naziva vojno sodišče. Razpravo vodi justični častnik, brigadnemu sodišču se priklonita dva, divizijskemu sodišču štirje častniki vojaškega stanja, najvišji skrbni kot predsednik, da se vzdržita disciplina in red. Šarže sodnikov laikov se ravna po obtoženčevi šarži. Nihče med sodniki laiki ne sme imeti nižje šarže kakor obtoženec. Če ne spada obtoženec k vojaškemu stanju, vstopijo v sodeče sodišče častniki ali uradniki njegove stanovske skupine in odpade določeno število častnikov vojaškega stanja. Na ta način se vpoštevata stanovsko združni značaj vojaškega sodnega dvora.

Če sodi divizijsko sodišče kot vzklicno sodišče, se ojači število članov juristov. Častnik, ki vodi razpravo, mora biti štabni častnik in se mora

mesto po činu najmlajšega sodnika laika pritegniti še drugi sodnik pravnik.

Senati najvišjega sodnega dvora zborujejo pod vodstvom predsednika ali podpredsednika in vodilnega senatnega predsednika, ki vodi razpravo, nadalje treh svetnikov in iz dveh generalov ali polkovnikov vojaškega stanja. Kadar razsoja najvišje sodišče o kaki razsodbi, v kateri gre le za formalne ničnostne razloge, razsoja le senat, v katerem se nahaja vodilni senatni predsednik ali kak senatni predsednik kot voditelj razprave in iz svetnikov. V takih slučajjih odpade priklopitev sodnikov laikov.

Predpisi o uporabi jezika so edina točka, v kateri se razne postave o vojaškem kazenskem redu razločujejo. Soglašajo le v tem, da vojaške pravne oblasti uporabljajo v notranji službi skozi in skozi službeni jezik, torej v skupni armadi in v c. kr. domobranstvu nemščino, v kraljevem ogrskem brambstvu ogrščino, v hrvaško slavonskem delu hrvaščino. V ostalih točkah se pa morajo vojaške kazenske pravne postave glede na jezikovne predpise deliti v štiri ločene skupine.

Prvo skupino tvorita avstrijski vojaški kazenski red skupne armade in za c. kr. deželno brambo. Kot sodni jezik velja redno službeni jezik. Če pa zaslišanec ali tisti, ki se obvesti, ni več službenega jezika, se razpravlja z njim v njegovem jeziku, če je ta v Avstriji običajen in če se lahko brez težav k razpravi pritegnejo dotičnega sposobne uradne osebe, če to ni mogoče, se pozove tolmač. Najvišji sodni dvor razpravlja o slučajjih, ki spadajo v navedeni postavi, v službenem jeziku.

Druugo skupino tvori ogrski vojaški kazenski red za skupno armado, po katerem je sodni jezik na Ogrskem vedno ogrski, na Hrvaškem, Slavoniji pa hrvaški. Le v razpravah z osebami, ki ne znajo ogrsko (hrvaško), so pa službenega jezika v besedi večji, se razpravlja v službenem jeziku. Ti predpisi veljajo tudi za iz Ogrske izvirajoče razprave najvišjega vojaškega sodnega dvora, o slučajjih iz Hrvaške, Slavonije se pa pri tem sodnem dvoru razpravlja vedno v službenem jeziku.

Tretjo skupino tvori bosensko hercegovski vojaški kazenski red za skupno armado. Tu je vedno sodni jezik služben jezik, a srbohrvaščini se prizna ista pravica kakor v Avstriji jezikom narodov.

V kraljevi ogrski deželni brambi velja za sodni jezik ogrski (hrvaški) službeni jezik.

Kako so ujeli roparja Vasqueza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Nekega dne, neposredno po njegovem odhodu iz San Quentina, potem ko je bil šest let zaprt tam, je stopil Vasquez v to malo meksikansko krčmo. Več tednov zaporedoma sem ga videl tam. Za me pa za moje prijatelje je imel komaj kak pogled; svoj smeh je ohranil za senjorito. Ljubka Pepita s svojimi kakor oglje črnimi lasmi in olivnim licem, ki so ga ožarjale lepe oči, ga je trdno držala — nekaj časa. Sreča bi bila za Kalifornijo in njene mirne prebivalce, ko bi ga bila za vedno!

Vasquez je bil kmalu utrujen od poštenega življenja. Lopovski nagoni so dobili oblast nad njegovo boljšo naravo in bežal je v hribe nad Los Angeles, da začne zopet svoje roparsko delo. Uboga, drobna senjorita je vzdihovala.

Med tem sem imel neko kupčijo s konji in pogodbo smo podpisali v tisti mali meksikanski sobici. Konji, ki so bili moji, so bili namenjeni blizu Tres Pinos, ne daleč od reke San Benito. Lahko bi bil poslal naročilo svojemu agentu, naj kupcu izroči konje, toda imel sem v obližju še druge opravke, ki jih je bilo treba osebno izvršiti, in zato sem sklenil, da grem tja s pošto in

osebno izročim svoje naročilo agentu. Pisal sem ga špansko — agent je bil Meksikanec.

Mirno smo se vozili nekega meglenega večera ob ropotu koles in kozist ničesar hudega ne sluteč, ko se prikaže ob stranski poti pet oboroženih, odločnih mož. Na kratko ukažejo vozniku, naj obstane in napeta puška je zadostno podpirala to povelje. Obstali smo.

Šest mož in en Kitajec nas je bilo notri in dva zunaj — popolnoma dovolj za boj, da bi napadnike primerno sprejeli, toda kdove koliko jih je bilo z roparji v zvezi.

Padli smo jim v kremplje in brž so nas potlačili na tla brez vsakega ozira na oliko. Vasquez in njegovi oboroženi lopovi so nas položili šest črevljev enega od drugega, z obrazom proti tlu; medtem so nam pa pobrali naše orožje in izpraznili žepe. Kitajec, ki gotovo ni poznal, v kakšni nevarnosti je, je poizkusil se upreti. Na mestu so ga ubili.

Roke so nam na hrbtu zvezali z usnjatimi vrvicami; tudi noge so nam tako zvezali. Jaz sem imel dvomljivo čast, da me je Vasquez sam zvezal. Ko me je napol kvišku obrnil, se mi je satansko zasmijal, češ, da me pozna. Zarezal se je, ko mi je izvlekel zlato lovsko uro in verižico, še bolj pa, ko je čul od nekega svojega tovariša, kateremu je dal čitati moje naročilo o konjih. Vzel

ga je sam v roke, da bi dognal, kaj je pisanega, toda ni mu šlo, ker je znal samo prav slabo čitati. Moji konji so se pasli komaj eno uro brze ježnje odtod in jaz sem čutil, da so bili izgubljeni zame.

Nato so zmetali na nas odeje, da bi zakrili, kam se bodo obrnili, prestrelili so še kočijo in naglo odšli.

Vasquez je vedno na ta način ropal. Vedno je svoje žrtve na tak način vezal; po tem so ga poznali in zato sovražili. Noben drug kalifornijski lopov ni imel tako natančne metode.

Več ur smo brez moči tako ležali na zemlji. Ob silnem trudu sem se valjal proti enemu svojih nesrečnih tovarišev in prišel s svojimi napol mrtvimi rokami do njegovih zapesti, toda dolgo časa je prešlo, preden sem mu mogel razvezati voz, ki jih je držal. Šele z zobmi se mi je naposled posrečilo, da sem ga razvezal. Potlej sem prišel jaz na vrsto. Z oslavljenimi rokami je zelo težko delal; moral je z zobmi na pomoč; jaz sem mu dejal navodila in končno sem bil prost.

Druge sva seveda hitro rešila. Brž ko mi je začela krožiti kri po nogah, sem odhitel proti Tres Pinos. Izposodil si konja od starega prijatelja Davida, ki je prebival v tem selu, sem hitro odjahal k svojemu agentu.

Prepozno! Vasquez je bil več ur prej tukaj. On, ali pravzaprav dva njegovih tovarišev sta pokazala v smehu in zaupno moje naročilo in sta se izgubila varno in urno z živalmi, ne da bi vzbujali najmanjši sum.

Do meksiške meje blizu Duranga sem jih sledil; ker jih pa dotam nisem dohitel, sem izprevidel, da bi bilo brez haska iti čez mejo. Preveč razlogov sem imel za sodbu, da je njihova pot šla na meksiški sejm in tako v roke brezvestnih prekupev.

Pol premoženja mi je vzel Vasquez in vrh tega mi je prizadajal silne bolečine in neznosno sramoto. Sklenil sem, da poizkusim vse, da poderem to človeško divjo mačko na tla.

Jezem se vrnem v Frisco k svojemu poslu. Skrbno sem pazil tam na malo meksiško gostilno in drobno senjorito Pepito v nadi, da zadenem kdaj v obližju na Vasqueza, toda nikoli ga nisem videl. Od časa do časa sem čul razno šepetanje o banditovih potih in glasno hvalo njegovega poguma; o njem se je govorilo po vseh plesiščih in pivnicah od Santa Clara do Los Angeles.

V ti dobi se je pojavila lepa, polkrvna ženska, ki je dobila kmalu veliko in važno vlogo v roparjem življenju. Bila je žena Vasquezovega prvega poročnika, Leiva, ki je imel važno

Zagovarjanje po tretjih osebah se v obširnem obsegu dovoljuje in sicer ne le šele potem, ko se dvigne obtožba, marveč že v poizvedovalnem postopanju. Če se glasi obtožba na težjo kakor petletno kazen, mora imeti toženi zagovornika pri glavni razpravi, če ne je razprava nična. Nadalje se mora naročiti zagovornik, če smatra to kot potrebno poveljnik, voditelj razprave ali sodeče sodišče, če za to prosi postavljeni zastopnik mladoletnega toženca ali če to prosi obtoženec sam. Zagovornik se uradoma naroči ali izvoli, v prvem slučaju se kolikormogoče ozira na želje toženca. Razven pri brigadnih sodiščih se smejo uradoma določiti le prava zmožni zagovorniki izvemši, če toženeec drugače želi. Vsak obtoženec sme ne glede na svoje premoženjske razmere zahtevati, da se mu uradoma določi zagovornik. Aktivni vojak kot zagovornik dobi le službeno mu pripadajoče potne stroške, drugim uradnim zagovornikom povrne država potrebne dejanske izdatke.

Zagovorniki so: aktivni častniki justične službe in vojaškega stanja, aktivni aspiranti za vojaško pravosodno službo, nadalje aktivni častniki drugih stanovskih skupin in aktivni vojaški uradniki za svoje službe, končno tudi odvetniki, ki so vpisani v vojaški zagovorniški seznam in neaktivni častniki pravosodne službe.

Vsak deželnoobrambni minister vodi dva seznama vojaških zagovornikov, enega pa sodišče skupne armade, enega pa deželnoobrambna sodišča svojega državnega ozemlja; vojni minister vodi nadalje tudi seznam bosensko hercegovskih vojaških zagovornikov. Pri vpisu in izbrisu postopajo vojaški ministri sporazumno s prizadetimi najvišjimi civilnimi pravosodnimi upravami.

Predpostopanje mora dognati, če naj se dvigne obtožba ali ne. Od predpostopanja civilnega kazenskega reda se razločuje v tem, ker je vodijo redno pravniški organi in se prepuste preiskovalnemu sodniku šele, če to kaže z ozirom na težaven slučaj in če se morajo prej zapriseči priče, izvesti ogledi ali če se mora kaj zapleniti. Ako naj se poizvedbe izvedejo po sodnji, so mero-dajni le navedeni razlogi, medtem ko se v civilnem kazenskem postopanju mora pri težkih kazenskih slučajih izvesti sodna preiskava, izključena je pa pri prestopkih, o katerih razsoja okrajno sodišče.

Najvažnejša prisilna in zavarovalna sredstva proti obtoženci so preiskovalni in svarilni zapor, ki se moreta določiti le pod v postavi navedenimi pogoji in ki se morajo kolikor mogoče okrajšati. Aretovanec mora biti zaslisan v 24 urah in se mora poučiti, da ima pravico, da se pritoži proti preiskovalnemu zaporu. Na proste noge proti kavicji se obtoženec iz zapora ne izpusti, ker bi to vojaškim razmeram ne bilo primerno.

Glavna razprava mora biti javna, ker tvori težišče celega postopanja. Javnost se pa lahko izloči, če je v nevarnosti nravnost, javen red, državna varnost ali vojaškoslužbene koristi; nadalje se izključiti tudi v postopanju radi razžaljenja časti ali radi izsiljevanja v interesu časti in dobrega imena prizadetega, končno v vseh slučajih, če stranke soglašajo in če vojno sodišče pritrdi.

Pri razpravah, ob katerih je javnost izključena, ker je v nevarnosti dr-

žavna varnost ali pa vojaško službene koristi, lahko sodišče navzočim osebam naroči, da morajo molčati. Kršitev te prepovedi se kaznuje.

Na podlagi glavne razprave po prerekanjih izreče vojno sodišče razsodbo, ko prosto premotri v glavni razpravi ustmeno in neposredno podane dokaze. Proti razsodbi so na razpolago ista pravna sredstva, kakor pri civilnem kazenskem postopanju; lahko pa tudi kar v civilnem kazenskem redu ni dopuščeno, toženec proti oprostitni razsodbi vložiti ničnostno pritožbo, če je bil oproščen le radi okoliščin, ki kazen izključujejo ali jo odpravijo, medtem ko on trdi, da njegovo postopanje sploh ni kaznivo ali da se mora po nižji kazenski postavi presojati, kakor ga je nepravilno vporabljal postavno sodišče smatralo.

V vojski in na morju je postopanje razmeram prilagoden priprostejši postopanje, a na morju ostanejo ob miru čuvana načela rednega postopanja. Sodeča sodišča se nazivajo poljska vojna sodišča, praporška vojna sodišča na posameznih misijskih ladjah pa ladjina vojna sodišča.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

DAJTE LJUBLJANSKEMU TOBAČNEMU DELAVSTVU, KAR MU GRE!

»Slovenec« z dne 22. t. m. piše: Cesar je potrdil sklep deželnega zbora, da Spodnja Šiška preneha biti samostojna občina in se priklupi Ljubljani k 3. kolodvorskomu okraju. S tem preneha samostojna občina Spodnja Šiška, Ljubljana pa se za toliko poveča. Po inkorporaciji občine Spodnja Šiška je izvršen prvi korak za ustanovitev »velike Ljubljane« s to združitvijo pridobi Ljubljana do šest tisoč novih prebivalcev in izdaten prirastek ozemlja — pa tudi bistveno ojačenje davčne moči. S tem so se obeenm otvorile našemu mestu nove možnosti razvoja. Pri kraju so stari časi, ko je veljala pesmica »Stoji, stoji Ljubljana, Ljubljana — dolga vas.« Ljubljana raste, Ljubljana se razvija, Ljubljana stopa iz malomestnega miljeja ven v vrsto večjih mest. Baš to je pa edino pravo pot, da otme Ljubljana iz dosedanje letargije in da se ji omogoči razvoj, ki bo ustrezal življenjskim potrebam ljubljanskega prebivalstva — na drugi strani pa privedel naše glavno mesto do tistega imenitnega staleža, ki mu ga želimo vsi resnično napredni Slovenci. Čim večja je Ljubljana, tem večji je tudi njen pomen s stališča Slovenstva. Večja Ljubljana je pa tudi predpogoj za vlikopotezno mestno gospodarstvo, ali bolje rečeno, za velikopoteznejšo gospodarsko in finančno politiko, ustrezajočo potrebam vseh slojev prebivalstva. Po tej poti je iskati rešitve Ljubljane iz žalostnega položaja, v katerega so jo liberalni mestni gospodarji v treh desetletjih svojega nesrečnega gospodarstva spravili. Izražamo nado, da se začne nova doba v razvoju Ljubljane. V tem znamenju pozdravljamo nove ljubljanske meščane, četudi so po ogromni večini nam nasprotnega političnega mišljenja. Vemo, da bodo ojačili, bistveno ojačili nam sovražno politično strujo. A vendar pomenja nov element, ki bo dal impulz za napredek in razvoj Ljubljane, ki pod sedanjo večino stagnira. Ljub-

ljana se veča, Ljubljana se odpira razvoju in napredku. Z inkorporacijo Šiške je k temu doprinesla svoje Slovenska Ljudska Stranka, ki je to izvajevala proti najostrejšemu odporu združenih liberalnih strank: slovenske in nemške. S tem je izvršila Slovenska Ljudska Stranka delo velikega narodnogospodarskega pomena za središče slovenske dežele.

Ker se je števeilo ljubljanskega prebivalstva znatno pomnožilo, trdno pričakujemo, da zdaj glavno ravnateljstvo stori svojo dolžnost in pomakne ljubljansko tobačno tvornico v višji plačilni razred. Naše organizacije so tozadevno že vložile prošnje na pristojne oblasti!

* * *

PRORAČUN ZA LETO 1914.

Kakor znano, je doposlala vlada predsedniku poslaniške in gospodske zbornice državni proračun za leto 1914/15, to je za dobo od 1. julija 1914 do 30. junija 1915. Ta proračun bo najbrže uveljavljen s § 14., ker je, kakor znano, državni zbor radi požrešnosti Nemcev, ki Slovanom ne privoščijo, kar jim gre, odgoden, ker hvala Bogu, Slovani tudi nočemo požirati vseh brc, s katerimi nas Nemci sujejo. Vsi dohodki tobačnega proračuna so proračunani za leto 1914/15 s 355.507.600 K in sicer je bo 23.863.100 K več, kakor leta 1913. Izdatki so pa proračunani s 116.662.000 K, leta 1913. je znašala ta vsota 117.769.070 K, znižali so se torej za 1.107.070 K. Dobička misli napraviti tobačna režijska leta 1914/15 238.845.600 kron, torej za 24.970.170 K več kakor leta 1913, ko je znašal 213.875.430 K.

347.500 kron manj delavstvu.

Delavstvo umevno najbolj zanimiva postavka, ki določi, koliko da se za fabrikacijske izdatke proračunava. Za leto 1913. so proračunali fabrikacijske izdatke z 41.572.500, za leto 1914/15 jih pa proračunavajo z 41.225.000 kronami, torej so se znižali za 347.500 kron. Glavno ravnateljstvo v svojem tozadevnem poročilu baha, da se proračunava 347.500 K manj-zato, ker se je vsota izpačanih plač znižala in ker se je s stroji doseglo, da ni bilo potrebno sprejemati v delo novih delavcev za tiste delavce, in delavke, ki so umrli ali pa bili vpokojeni. Pri delavskih plačah torej glavno ravnateljstvo varčuje, da si n. pr. plače osobito pri moških delavcih naravnost škandalozne in zaslužijo v naši ljubljanski tobačni tvornici moški delavci le po 16 kron 50 vin. na teden.

Značilno je, da glavno ravnateljstvo ravno pri delavstvu izkuša varčevati. To varčevanje vpije v nebo. Človekoljubno glavno ravnateljstvo ne sprejema novih delavk in delavcev, pač pa zahteva, da mora zdaj delavstvo veliko več delati, kot prejšnje čase. Teh privarčevanih stotisočakov se drže kletve, jeza in obup delavstva, ki kolne sedanjega glavnega ravnatelja, sotrudnika judovskih listov, ki po judovskem zgledu sesa delavski mozeg in delavsko kri. Njemu to seveda ni mari, saj dobiva letne plače 22.000 kron, pa še smodke zastonj, a ne bi hoteli sedeti na njegovem mestu, ker sedanji glavni ravnatelj, ta judovski hlapec, varčuje na način, ki kliče v nebo za maščevanje.

Požrl pa ni samo delavstvu teh stotisočakov, marveč požrl je tudi delovodjam in slugam 4000 kron na raznih nagradah, ki se znižujejo.

poročnik in z dvema drugima lopovoma Castrom in Morenom.

Torišče njegovih zločinov so bile zdaj divje, nepristopne višave nad Los Angeles blizu San Benito Peak. Kapitán Soto je tudi ropal po tem okraju in Vasquez je zdaj združil svoje sile s svojim starim voditeljem.

Neodložljivi opravki so me zadržali ob tem času v Čikagi in dalje časa nisem mogel izpolniti svoje želje, da bi šel v Los Angeles in iztrebil človeško kugo. Ko sem se vrnil v Frisco, sem slučajno z velikim zadovoljstvom slišal, da sta bila kapitan Sohto in njegov podglavar, polukrvni Procopio, vjeta, nemilo pa me je zadelo, ko sem čul, da je Vasquez zopet srečno ušel roki postave.

Zopet sem zapustil za nekaj časa Frisco, in ko sem iznova prišel v to mesto, me je prva reč, ki sem jo slišal, osupnila. Soto in Procopio sta pobegnili iz San Quentina.

Pripomnim naj, kako je nižje meksiško ljudstvo rajalo v veselju, toda strašne kletvine so napolnjevale zrak malo za tem, ko je prišla novica, da je policijski ravnatelj Morse iz San Franciška skrbno zasledil Sota in ga z varnim strelom poslal nanagloma na drugi svet. En lopov je dobil svoje plačilo.

Plače uradništva zaposlenega pri c. kr. tobačni režijski.

Glavno ravnateljstvo.

Plače pri glavnem ravnateljstvu zaposlenega osebja so znašale 863.000 kron, če se odtegne 2% odbitek 17.260 kron, se je izplačalo v ta namen 845.740 kron. Glavni ravnatelj je v IV. činovnem razredu. Njegova plača znaša 16 tisoč, aktivitetna doklada pa 6000 kron. Poleg njega opravljata takozvano konceptno službo 2 dvorna svetnika, ki sta uvrščena v V. činovni razred in imata skupno plače 20.000 kron, 4400 K pa aktivitetnih doklad. 7 višjih finančnih svetnikov VI. činovnega razreda dobiva plače 49.934, aktivitetnih doklad pa 12.880 kron, 7 finančnih svetnikov v VII. činovnem razredu dobiva plače 37.150, aktivitetnih doklad pa 11 tisoč 270 kron. 11 finančnih tajnikov v VIII. činovnem razredu dobi 42.400 K plače, 15.180 kron pa aktivitetnih doklad, 11 finančnih komisarjev v IX. činovnem razredu 33.184 kron plače, 13.200 kron aktivitetne doklade in 7 konceptnih praktikantov 8400 K podpore. Konceptnih uradnikov je torej 57. Tehnično osebje glavnega ravnateljstva šteje 2 stavbna svetnika v VII. činovnem razredu, ki dobivata 10.750 kron plače in 3220 kron aktivitetne doklade, 3 višji inženirji v VIII. činovnem razredu dobe plače 11.000 kron, 4140 K pa aktivitetne doklade, 3 inženirji v IX. činovnem razredu dobe 9067 kron plače in 3600 kron aktivitetne doklade, 3 inženirski adjunkti v X. činovnem razredu dobe 6850 kron plače in 2880 kron aktivitetne doklade. V tehnični delavnici ali laboratoriju je nastavljen en ravnatelj XII. činovnega razreda s 5350 K plače in 1610 K aktivitetne doklade, 1 adjunkt IX. činovnega razreda s 3000 K plače in 1200 K aktivitetne doklade in 2 oficila X. činovnega razreda s 4800 K plače in 1920 K aktivitetne doklade.

V oddelku tvorniških nadzornikov sta 2 višja nadzornika XI. činovnega razreda, ki dobivata letne plače 12.800 in aktivitetne doklade 3680 kron in 2 nadzornika, ki dobivata 9600 kron plače in 3220 kron aktivitetne doklade.

Za opravo nastavljeni ravnatelj je uvrščen v VIII. činovni razred. Plače dobiva 3600 K, aktivitetne doklade pa 1380 kron.

Računsko osebje šteje 52 uradniških mest, in sicer je uvrščen 1 višji računski svetnik v VII. činovni razred s 5100 k plače in 1610 k aktivitetne doklade, 7 računskih svetnikov VIII. činovnega razreda dobiva 27.8000 kron plače in 9660 kron aktivitetnih doklad, 13 računskih revidentov IX. činovnega razreda dobiva 41.650 kron plače in 15.600 kron aktivitetnih doklad, 12 računskih oficilov X. činovnega razreda z 28.934 K plače in 11.520 K aktivitetne z 28.934 K plače in 11.520 K aktivitetnih doklad, 12 računskih asistentov XI. činovnega razreda z 22.234 K plače in 8640 kron akt. doklad in 7 računskih praktikantov dobiva 5600 kron.

Pisarniško osebje šteje 46 oseb in sicer ravnatelja pomožnih uradov v X. činovnem razredu, ki dobiva letne plače 4400, akt. doklade pa 1380 kron, 7 pisarniških adjunktov IX. činovnega razreda dobiva 21.501 K plače in 8400 kron akt. doklad, 7 pisarniških oficilov X. činovnega razreda dobiva 16100 kron plače in 6720 kron akt. doklad, 7 kanclistov XI. činovnega razreda dobiva 11.800 kron plače in 5040 kron akt. doklad, 24 pisarniških oficilantov, ozir. oficiantinj pa 42.528 kron.

Pri blagajni glavnega ravnateljstva je nameščenih 5 uradnikov, in sicer 1 blagajnik VIII. čin. razreda z letno plačo 3600 kron in 1380 kron akt. doklad, 1 kontrolor IX. činovnega razreda s 3200 K plače in 1200 K akt. doklad, 1 blagajniški adjunkt IX. čin. rezreda z 2800 K plače in 1200 K akt. doklad, 1 blagajniški oficial X. čin. razreda z 2234 K plače in 960 K akt. doklad in 1 blagajniški asistent XI. čin. razreda z 1800 K plače in 720 K akt. doklad.

V ekonomatu dobiva ravnatelj VIII. čin. razreda 3600 K plače in 1380 kron akt. doklade, kontrolor IX. čin. razreda pa 2834 K plače in 1200 K akt. doklade.

Prideljena sta pa glavnemu ravnateljstvu še 2 tajnika VIII. čin. razreda s 7600 K plače in 2760 K akt. doklade, 5 adjunktov IX. čin. razreda s 15.134 K plače in 6000 K akt. doklad, 1 oficial X. čin. razreda z 2400 K plače in 960 K akt. doklade in 7 asistentov XI. čin. razreda z 12.834 K prale in 5040 K akt. doklade.

Nadalje je še pri glavnem ravnateljstvu 1 delovodja v kemičnem laboratoriju s 1500 K plače in 825 K akt. doklad, 1 vratar in 23 uradnih slug dobi 29.989 K plače in 16.494 K akt. doklad.

stopnjo v meksiški Kaliforniji, in je bil Vasquezu v sorodu.

Brhka senjora Rozalija se ni brigala za nobeno reč, nego za to, da bi si ohranila zanimanje svojega čednega Vasqueza. On je bil njen junak.

Namesto da bi rabila svoj nežni vpliv v to, da bi ga pripeljala na pravo pot, mu je dajala pogum, da, pomagala mu je pri najnesramnejših in najdrznejših podjetjih in ga je tako gnala v neizogibno pogubo.

Zaupna senjorita v meksiški pivnici je naposled tudi slišala o tem in od takrat je jela hujšati in bledeti. Jaz sem spoznal vzrok na učinku, dasi ni ničesar rekla. Svitle oči so ji ohranile še prejšnji ogenj in kadar je padlo ime Vasquez, kar se je večkrat zgodilo, so se ji trenutno divje zabiskale. Čakal sem, ker poznam meksiški značaj. Vedela je, da sem izgubil svoje konje in iz tega je nekako sama po sebi vzrastla med nama medsebojna simpatija. Večkrat me je polzamišljeno gledala, kot bi si ne bila gotova. Nekega dne ji je pa srce prekipelo in začela je govoriti.

Dan za dnem sva se tolažila in v mali sobici sva razvijala in kovala načrte, kako bi mogla oba priti do zadoščenja, ki sva si ga tako silno želela. Preden sva se lotila izvršitve svojega načrta, so pa Vasqueza vjeli in v tretje

zaprli v San Quentinu. Kazen štirih let pa ni vrnila meni konj, in tudi ni osvobodila dežele te človeške zveri.

Koncem treh let ga je nespametna gosposka ob njegovi obljudi, da se bo poboljšal, pomilostila. Vasquez je bil prost.

Brž je jel obiskovati malo gostilno in Pepita, ki se je bila razvila v brhko dekle, ga je sprejela — neverjetno — z vsemi znamenji zadovoljstva in na videz, kakor da je na svoje sovraštvo pozabila. Bog ve, kakšne laži je šepetal njenemu zaupnemu in in neizkušnemu ušesu, toda tako je bilo. Gotovo mu je toplo očitala njegovo dvomljivo zvezo s senjoro Rozalijo, toda vse je kazalo, da se mu je posrečilo s svojim lizinstvom ukrotiti njeno zbadanje. Pač ni dvoma, da ga je njen dobroniti in resni verski vpliv močno nagibal k boljšemu in plemenitejšemu življenju, ker je bil tu miren in dostojen in je nekaj časa redno zahajal v cerkev. Morda je bila to naloga, ki jo je hotela Pepita izvršiti. Toda v nekem slabem trenutju so se vzbudili Vasquezovi nizki nagoni. Začel je poslušati svojega črnega angela, Rozalijo, in je padel, — padel globlje nego kdaj prej.

Pod silnom vplivom te zlobne ženske se je združil s svojim bratrancem Leivom, ki je zopet nastopil kot njegov

Plač uradništva in nadzornega osebja v tobačnih tvornicah.

Tobačne tvornice so v Bavču, Budjejevicah, Fürstenfeldu, Gödingu, Hajnburgu, Halleinu, Opavi, Jagielnici, Jolahimovem, Celovcu, Krakovu, Ljubljani, Landskronu, Lincu, Monasterzyski, Novem Jičinu, Piseku, Rovinju, Saccu, Švacu, Sedlecu, Steinu, Sternbergu, Taboru, Tahavi, Dunaju (Ottakring, Rennweg), Winniki, Zablotow, Cvitava.

Glavno delo tobačne režije je pač na ramah uradništva in tvornicah, nadzornega osebja in pa delavstva. Če bi primerjali delo uradništva po tvornicah z delom pri glavnem ravnateljstvu, bi prišli do zaključka, da je pri glavnem ravnateljstvu veliko preveč uradništva. Tam naj bi glavni ravnatelj varčeval, ne pa pri delavstvu. V vseh 30 tobačnih tvornicah je 12 ravnateljev VI. čin. razreda, ki dobe 84.600 K plače in 14.904 K akt. doklad, 18 ravnateljev VII. čin. razreda dobi 90.550 K plače in 16.905 K akt. doklad, 12 podravnateljev VII. čin. razreda dobi 60 tisoč 750 K plače in 13.363 K akt. doklad, 18 podravnateljev VIII. čin. razreda pa dobi 69.167 K plače in 14.067 K akt. doklad.

Nadalje je zaposlenih v tobačnih tvornicah 39 tajnikov VIII. čin. razreda, ki dobe 147.634 K plače in 36.018 K akt. doklad, 89 adjunktov IX. čin. razreda, ki dobe 272.167 K plače in 68.640 kron akt. doklad, 96 oficijalov X. činov. rezreda z 231.550 K plače in 59.136 K akt. doklad, 96 asistentov XI. čin. razreda s 172.084 K plače in 41.400 K akt. doklad, 40 praktikantov dobi 42.800 K, 10 pisarniških oficijantov 11.458 kron, 325 delovnih mojstrov in delovodij 445 tisoč 493 K plače, 147.871 K akt. doklad in 5800 K drugih dohodkov, 60 vratarjev in slug dobi 79.307 K plače, 26.247 kron akt. doklad in 800 kron drugih nagrad.

Slovenski železničar.

Kaj nam je pričakovati? Ker si vise v kraljevini Češki Čehi in Nemci v laseh, je bil avstrijski parlament dejan na policio in vlada je poverila državno gospodarstvo njej popolnoma pokornemu — paragrafu 14. Zaradi češko-nemskih pričkanj so ljudskim zastopnikom zavezana usta, brezustavno se pobirajo živi in državni davki, se delajo dolgovi na račun državljanov ter določajo izdatki. Časopisi so zadnji čas prinesli vest, da je vlada predložila zbornici proračun za leto 1914/1915 s pripombo, da upa, da se zborničnemu predsedniku dr. Sylvestru posreči sprava na Češkem in zopetna delazmožnost parlamenta. Vladi nad vse udana »Neue Freie Presse« piše o tem svečanem dogodku v precej zaničljivem tonu in za njo capljajo tudi drugi meščanski listi, graja je postopanje vlade grofa Stürkhaha; v Budimpešti pa so vsi delegati brez izjeme dovolili isti vladi vse, česar je želela. Tam je namreč bil čas vlado prisiliti, da nastopi zopet ustavno pot. Obstoječim razmeram podoben pa je tudi predloženi proračun, ki zanemarljivo državne kulturne potrebe popolnoma, da prihrani kolikor mogoče veliko za vojaške potrebe. Za zgradbe, nabavo voz in lokomotiv na državnih železnicah je v primeri k lanskemu letu letos za 10 milijonov kron manj proračunano. Vseučiliške potrebeščne so pristržene za 300 tisoč kron, gradbe drugih šol naj se pocenijo oziroma skrečijo za 700 tisoč kron, za povzdigo obrti je črtanih 150 tisoč kron in za pol milijona manj je proračunano za nabavo poštinih avtomobilov v svrhu zboljšanja poštinih zvez v goratih krajih. Tako gre naprej, v celem proračunu je polno takih dokazov, da vlada nima ne volje in ne zmislja za gospodarski razvoj države. Železniško ministrstvo proračuna za tekoče leto za nove stavbe in izpopolnitev obrtnih sredstev 120 milijonov kron, lani 130 milijonov. 5 milijonov naj bi se prihranilo pri zgradbah, pri nabavi novih vagonov 6.200.000, 350 tisoč s popolnim ustavljenjem opreme vozov z različnimi zavorami, omeje se na zadnje tudi naprave za varnost vozečih vlakov. Kakor vse kaže, stojimo pred dejstvom, da nas čakajo še veliki izdatki za vojaške namena in da plovemo s polnim parom v žalostno bodočnost. O personalnih izdatkih nam poročila sicer nič ne povedo, bomo pa pripravljani, da železničarji nimamo pričakovati medenih časov.

Dr. J. Krek:

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Gorje. Naša skupina J. S. Z. je morala preložiti svoj nameravani javni shod dne 28. junija na negotovi čas, in sicer zato, ker bo omenjeni dan na Bledu velika gasilska slavnost. Ker

smo si z Blejci najbližji sosedje, se bomo Gorjanci te slavnosti udeležili polno število, posebno ker je novo gasilno društvo Blejsko (Mlino) član naše deželne gasilske zveze. Zato naznanjamo vsem našim članom in prijateljem, posebno železniškemu osebju, naše Bohinjske proge, ki so se že osebno vabili na ta shod, da shoda omenjeni dan ne bo, ampak poznejši čas, kar se vam pravočasno v »Naši Moči« naznani. — Odbor skupine Gorje.

Iz Tržiča. Naša skupina J. S. Z. bo imela v nedeljo 28. junija svojo veliko vrtno veselico, spojeno s tombolo in raznimi zabavami. Ker se je slavno občinstvo vsako leto v obilnem številu odzvalo našemu vabilu, upamo, da bo tudi letos to storilo, osobito, ker se veselica vrši v obče znani in ugledni gostilni g. Lovro Aljančiča v Bistrici. Naša skupina prav dobro napreduje, vedno se oglašajo novi člani, tako, da bo kmalu naša skupina eno najmočnejših društev v Tržiču. Ker je veliko članov, seveda tudi mnogo boleznih, posebno taki se nam smilijo, ki jih dolgotrajna bolezen tlači. Posebno za te je namenjena naša veselica, da se jim vsaj nekoliko odpomore. Zatorej v nedeljo vsi v Bistrico! Ako bi bilo grdo vreme, se veselica vrši precej drugi dan.

Črna. Ker nova društvena dvorana do 29. junija še ne bode zgotovljena, pri »Drofelniku« pa rabijo prostore za ženitnino, odpade dne 29. junija zborovanje in se bode letos tudi obletnica pozneje praznovala.

Črna. Dne 13. junija je bil tukaj umorjen in nato oropan nadkopač Aleš Riegelnik. Nesel je denar iz Možice v Igerčevo, ker bi bili po delu dobili delavci svoj zaslužek izplačan. Med potjo ga je pričakal delavec Janez Gramadnik iz Libuče, ga od zadaj ustrelil v hrbtenico in mu nato takoj z britvijo prerezal žile na vratu. Delavke so videlo morilca ob cesti stati za drevesom nič hudega sluteč, čuli so tudi delavci strel in upitje, pa bila je vsaka pomoč nemogoča. Morilec mu je odvzel torbo z denarjem in je odbežal. Dobro uro po činu so ga že imeli ujetega. Dobila sta ga delavca Gosnik in Kranjc. Delavstvo je bilo vse pokoncu in se zgrajalo nad dejanjem in je morilca tudi precej preteplelo. Izročen je bil deželnemu sodišču v Celovcu. — Dne 14. junija, to je v nedeljo, je bil pogreb umorjenega. Pri pogrebu rajnega župnika ni bilo veliko več ljudi, drugače pa še ljudje ne pomnijo v Črni takega pogreba. — Rajni je zapustil ženo in enega sina, ki slušbuje pri orožnikih v Bosni. Dobro je povedal tukajšnji zdravnik: Škoda Riegelnika. Jaz sem ga imel tudi rad, bil je pošten, dober mož. Samo sramota je, da pošten človek tukaj niti svojega življenja varen ni. Gotovi krogi pa naj pomislijo, kakšne saceve obrodi protickerkvena agitacija in se naj vprašajo, kaj loči človeka od živali. Ne razum, ampak edino le vera! Ko bi bil se ti le vsak dan enkrat pokrižal, bi ne bil kaj takšnega storil, je rekla žalostna vdova morilcu.

Poročilo štajerskega okrožja J. S. Z. V nedeljo dne 21. junija je priredila J. S. Z. dva shoda za železničarje. Prvi se je vršil v Laškem trgu ob 8. uri dopoldne, drugi pa v Radečah ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu«. Na obeh shodih je govoril delavski tajnik Vekoslav Zajc.

O grozovitostih v balkanski vojski.

Lani meseca avgusta, neposredno po sklepu buhareškega miru, je sklenila uprava Carnegiejeve ustanove za mednarodni mir, da pošlje na lice mesta v pokrajine mešano mednarodno komisijo, ki se naj prepriča o resnici onih dogodkov za časa balkanske vojne, ki so vzbujali ogorčenja in obsodbo vsega kulturnega sveta. V tej komisiji so bili: vodja stranke kadetov v ruski dumi Miljukov, znani angleški publicist Brailsford, francoski poslanec Justin Godart in ameriški vseučiliški profesor Samuel Dutton s Columbia - univerze v New Yorku. Misel za osnovanje te komisije je sprožil predsednik Columbia - univerze Nikolaj Murray Butler in znani francoski senator d'Estournelles de Constant je prevzel izvedbo cele akcije. Pet tednov se je mudila komisija na Balkanu in zbirala podatke. Bila je v Belgradu, Sofiji, Solunu, Skoplju, Serezu, Donatu, Drami, Atenah, Carigradu in v različnih drugih krajih. Svoj težavni posel je vršila spričo številnih zaprek. V Belgradu so oficijelni krogi zavzeli napram njej celo nekako odklonljivo stališče, medtem ko je bila v drugih deželah sprejeta še dosti gostoljubno. Na podlagi lastnih opazovanj, zaslisevanj očitvidcev, raznih dokumentov, zlasti konzularnih zapiskov, zlasti pa na podlagi zaslišanj onih oseb, ki so na

lastni koži čutile vsa grozodejstva vojne, je sestavila komisija poročilo, ki obsega 400 strani z raznimi prilogami in ki bo izšlo v nekaj dneh tiskano v New Yorku in Parizu.

Kolikor je dosedaj znano, je to poročilo važen spis za presojanje dogodkov na Balkanu. To poročilo ni nikaka zgodovina vojne, kajti člani komisije so si predvsem postavili kot nalogo, objektivno in brez predsodkov proučiti resničnost onih poročil, ki so za časa vojne prihajala z Balkana v Evropo. Iz poročila je razvidno, da so se mnoga grozodejstva pretiravala ali pa celo izmislila. Mnogokrat so bile razne obdolžitve izmišljene od ene stranke samo v ta namen, da bi se odvrnila pozornost od njenih lastnih izgredev. Gotovo so še v spominu vesti grških listov o nasilnih umorih grških škofov v Dojranu, Kavali in Serezu. Člani Carnegiejeve komisije pa so našli te škofo pri najboljšem zdravju. Delo komisije bo gotovo tudi veliko pripomoglo k točni sestavi podatkov o številu žrtev in višini škode vsled vojne. V vsem pa bo gotovo nastal nov dokaz za resničnost starega pregovora, da se najbolj laže pred volitvami, po končanem lovu in med vojno, kar se je godilo tudi na Balkanu.

Vendar pa nudi poročilo Carnegiejeve komisije dovolj grozovitosti. Za umevanje teh grozovitosti je gotovo pomembno pojasnilo, ki je med drugimi podatki in poročili. Velik povod raznih grozovitosti je bilo namreč predvsem napačno mnenje o narodnostnih razmerah v Makedoniji, ki je prevladovalo bodisi med Bulgari, bodisi med Srbi ali Grki. Vsi ti trije narodi so namreč mislili, da bodo odstranili meje prišli do ljudi lastnega reodu, jezika in vere, medtem ko so našli v resnici večino mešanico vsakovrstnih narodnosti, ki so osvobodjevalce prejšnjega dne občutili po prvem streznjenju ravnotako ko tujce in zatiralce kakor prejšnjo vlado. Zato je vladalo v drugi balkanski vojni, v kateri so se osvobodjevalci spopadli med seboj, veliko večje ogorčenje ter se je dogodilo primere več grozodejstev kot v prvi balkanski vojni. Poročilo Carnegiejeve komisije omenja, da spominja druga balkanska vojna v 20. stoletju na najmračnejše dneve srednjega veka, celo na čase asirskih zmag, ko so se dogajala ona grozodejstva, ki so v vojni praksi že stoletja izključna. Poročilo opisuje sistematično klanje celih rodov, sramotno ravnanje z jetniki, ubijanje civilnega prebivalstva, plenitve in požige ter številna onečaščenja žensk.

Komisija je skušala dognati psihološke vzroke teh nečloveških izgredev. Konstatirala je, da motiv za vsa grozodejstva ni dala edino le vojna sama, temveč da je pri njih prišlo do izraza tudi osebno maščevanje. Stoletno zatiranje, ki se je končalo z izbruhom, je tudi zahtevalo grozno povračilo, ki so ga tlačeni tudi izplačali. Niso bile redne čete, ki so se udeleževale grozodejstev, temveč tolpe, ki so jim sledile in porabile socialni nered, da so se maščevale nad svojimi zasebnimi sovražniki. V mnogih slučajih se je posrečilo komisiji tudi dokazati z dokumenti odgovornost balkanskih vlad za razna grozodejstva, tako n. pr. odgovornost bulgarske vlade za klanje Turkov v Serezu in odgovornost turške vlade za grozodejstva po povratku turških čet v Tracijo in Odrin. A tudi za oficijelno sodelovanje Srbov in Grkov v teh žalostnih zadevah nudi poročilo Carnegiejeve komisije gotove podatke.

Poseben odstavek v poročilu komisije je posvečen razmerju balkanske vojne do mednarodnega prava in se pričinja s sledečimi besedami: »V mednarodnem pravu ni z ozirom na vojno na kopnem in na ravnanih z ranjenci nobene določbe, ki bi se v večji ali manjši meri ne kršila od vseh vojskujočih strank.« Kljub temu, da so vse balkanske države podpisale haaški dogovor, ni nobena upoštevala njegovih

določb, ki humanizirajo vojskovanje. Zdi se, kakor da bi častniki vojskujočih strank ničesar ne vedeli o tem dogovoru in kakor da bi nikdar ne slišali o genfski konvenciji. Nešteti ranjenci so bili usmrčeni, jetnike so v množicah morili ali pa jih pustili umreti vsled lakote. Ponovno se je tudi dognala pri grški in bulgarski armadi raba eksplozivnih krogelj, kakor tudi kršenje parlamentarne zastave in genfskega križa.

Glede gospodarskih posledic vojne samoobsebi umevno komisija ni mogla napraviti končnih sklepov. Za to je potrebno več časa, da bi se mogli napraviti natančni računi o opustošenjih. Številke, ki so jih navedle balkanske države, je treba premostrivati z gotovo previdnostjo, ker so imele predvsem namen, nuditi podlago reklamacijam vojskujočih držav pri finančni komisiji v Parizu. Bržkone so bile namenoma nekoliko višje preračunane. Komisija pa opozarja na gotove nenavadne finančne posledice balkanske vojske. Ogromne vsote so namreč požrli transporti prebivalstva iz dežel, okupiranih od zmagovalcev, v pokrajine premagane države. To preseljevanje prebivalstva, ki je štelu na stotine oseb, je naložilo državam ogromna finančna bremena. In tako se je zgodilo, da so se državni dolgovi zmagovalcev pomnožili vsled vojne za ogromne vsote: Grški za 300, bulgarski za 400 milijonov.

Poročilo komisije govori tudi o moralnih in socialnih posledicah vojne. Povzročila je vojna popolno moralno anarhijo in neupoštevanje najelementarnejših predpisov osebne in družabne pravičnosti. Neusmiljena grozovitost, popolno pomankanje usmiljenja napram otrokom, slabotnim in ranjenim, pomankanje vsakega spoštovanja do ženske, slepa strast uničevanja, vse slabe strasti so se razvile do viška in so bile povod razrušenju socialnega reda. Vse to je konstatirala komisija bodisi na podlagi zgoznelih razvalin požganih krajov, bodisi na podlagi izpovedi žrtev ali celo frivolnih priznanjih storilcev samih.

To poročilo je važen dokument proti trditvam vseh onih, ki govore o vojni kot osvežujočem sredstvu za plemenitost človeških čustev. Ljudstvo plačuje, ljudstvo krvavi za neznane namene dostikrat nezeznani ljudi samo zato, nima potem obstanka v rodni zemlji. Vojna vzbuja v človeku — najbolj živalske nagibe, — kdo bi je ne obsojal? Poročilo Carnegiejeve komisije bo izšlo v angleškem in francoskem jeziku.

Okno v svet.

OBČINSKE VOLITVE V RIMU.

Pretekle dni so se vršile po mestih v Italiji občinske volitve. V Milanu so zmagali socialni demokratje, pa z majhno večino, v drugih mestih, kakor Turin, Padova, Genova, Neapelj, so pa zmagale vladne stranke v zvezi s katoličani. Najbolj vesela vest pa je, da so v Rimu padli svobodomislci in proustozidarji in da pridejo v občinski svet vladni in katoliški močje. Dosedanji župan in strupeni sovražnik papežev, Natan, ki je ob vsaki priliki norce brlil in sramotil rimskega papeža, je dobil skoro najmanj glasov. Ta zoperni, domišljavi in ošabni rimski župan je še svoje ljudi odbil od sebe. Sedem let je moril ljudi s svojimi hujskarijami in neslanostmi. Slednjič ga je vendar doletela zaslužena usoda. V Rimu so vsi veseli, da so se ga odkrižali.

KOLIKO MOŽ JE V VOJAŠKI SUKNJI.

Rusija ima vsako leto v vojaški službi 2.320.000 moč, Nemčija 880.000 moč, Avstrija 500.000, Italija 410.000, Francija jih bo morala imeti pa 770.000, če ne, ji bodo Rusi obrnili hrbet, ker za slabega zaveznika ne marajo. To pravi ruski vojni minister Suhomlinov.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Natančneje paziti

na to
tovarniško
znamko
kavin
mlinček

pri nakupu
pravega
: Franckovega :
preizkušene
kavinega dodatka!

V zalogi v vseh trgovinah s špecerijskim blagom.

**Pristopajte k Jugoslovan.
Strokovni Zvezi!**

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
**iz Havre v
New-York**

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkerte) za francosko linijo iz
Havre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetke posojilnice“.

ED. ŠMARD

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezanin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovrat-
nikov, zavratnikov, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

KUC

Zdravniško
priporočeno **krivoreče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po
poštnem povzetju K 4-80.

Edina **BR. NOVAKOVIČ**
zaloga

veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 60% prihranka in okusen zajtrk, južna! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladke kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladlin in
Moči! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karna Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109,
Josefsstädterstrasse št. 26, Radetzkystr. št. 4.

Zdravje! Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trvd
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, deleni, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cezirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje.
Flanelaste in sivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznane nizke cene!

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“

družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo

„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ogujivanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oči in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladlin“ za otroke, skatila 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstna pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Potniki v Ameriko
Kotari letijo dobro, po ceni in
nemaljavno potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20,
Razpisovalna Pošta dajo se brezplačno.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avđust Drelse, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znanen popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Varstvena znamka.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane

**dežnike in
solnčnike**

priporočajo

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

IVAN JAK in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

— za rodbino in obrt. —

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.

Najmodernejšo podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo

Breg štev. 20 (Cojzova hiša).

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporočajo.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrirana zadruža z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.